

Venim de la **Mar**

PROPOSTA DIDÀCTICA SOBRE
LA VINGUDA DE LA MARE DE DÉU

Edita: Sociedad Venida de la Virgen
Autores: Àngela Girona i María Asunción Tormo
Collabora: Laura Mora
Il·lustracions: Luis Maestre i Mario Cuerda
Disseny i maquetació: Grupo Antón Comunicación
Impremta: ABECE Artes Gráficas

TROBALLA I ROMERIA

28 de desembre

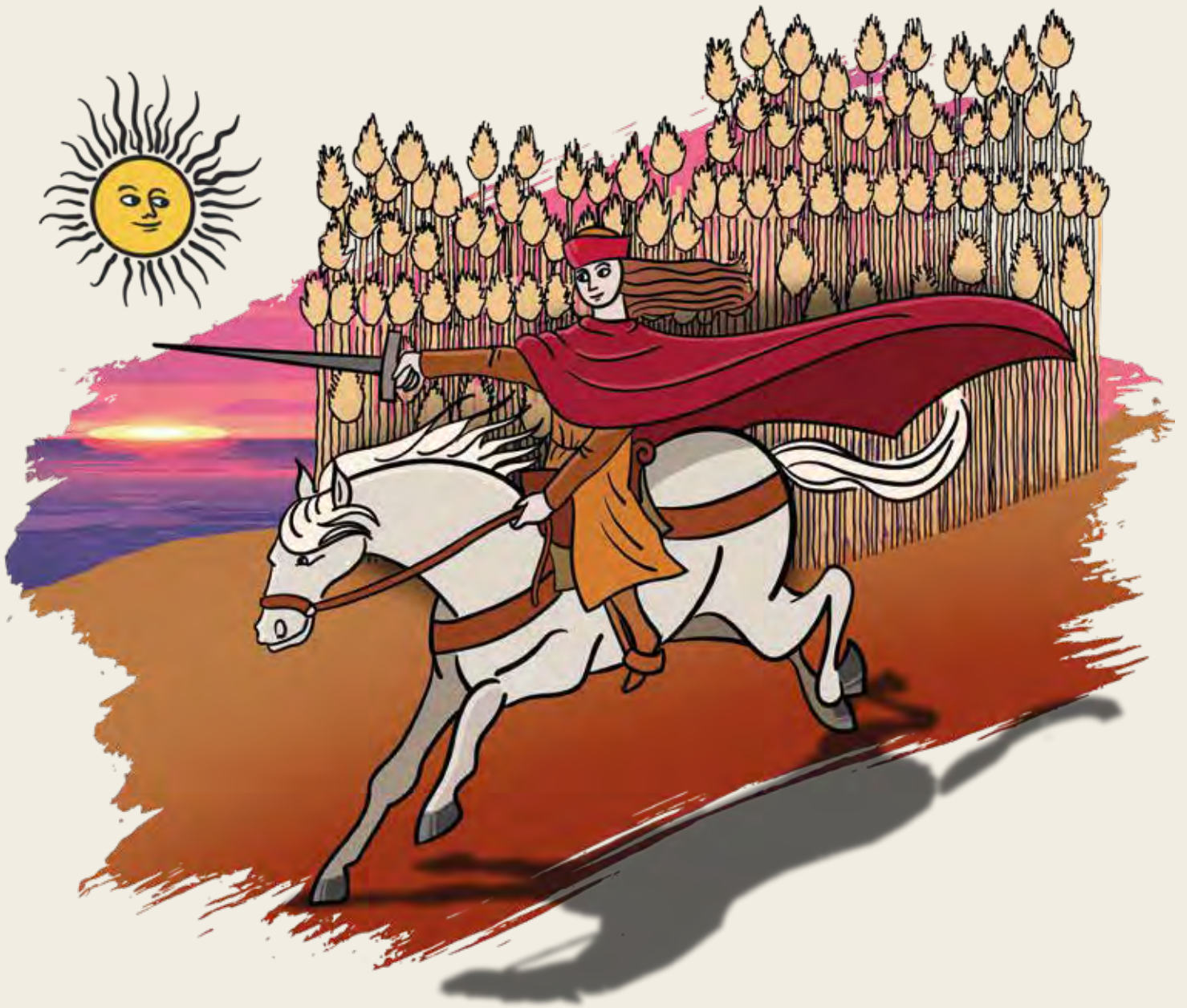
EN LA MATINADA DEL 29 DE DESEMBRE DE L'ANY 1370, VIGILAVA LA COSTA IL-LICITANA EL GUARDACOSTES FRANCESC CANTÓ, QUE A CAVALL RECORRIA ESTA ZONA AMB LA FINALITAT DE PROTEGIR EL NOSTRE TERRITORI D'EMBARCACIONS ENEMIGUES DE PIRATES.

quella nit va albirar una cosa completament diferent: les ones portaven cap a la platja del Tamarit una arca. A pesar de la foscor, l'arca estava envoltada en un halo de llum que va atraure la seua atenció. Sorprés, va baixar del cavall i va espentar l'arca cap a la riba amb la intenció d'obrir-la i així esclarir els dubtes sobre què contenia aquella arca que havia portat la mar.

En acostar-se, va poder llegir en la seua coberta la següent llegenda: "Soc per a Elx". Qui enviava una caixa tan gran i per a què? Tal vegada era una trampa. Algú fingia enviar un tresor per a pillar-lo desprevingut i atacar la vila mentre tots dormien. Inquiet, després de nombrosos intents per obrir-la, finalment ho va aconseguir.

A l'interior, va descobrir la imatge de Maria, la Mare de Déu, a mida natural, vestida amb una roba humil.

-Però... què significa açò?

Francesc Cantó va rebuscar en l'arca i, entre l'abillament que vestia la imatge de la Mare de Déu, va trobar ni més ni menys que la consuetud del Misteri d'Elx. Era un llibret xicotet amb la lletra, la música i les indicacions per a representar la Festa, una celebració en honor de la Mare de Déu de l'Assumpció.

Allò semblava una gran troballa! Havia de comunicar-ho al Consell de la Vila com més prompte millor. Així que va assegurar bé l'arca en l'arena, per a evitar que la marea se

l'emportara, i va córrer sense descans al lloc del seu cavall cap a la ciutat d'Elx. Va demanar veure la màxima autoritat de la ciutat, el Justícia, i li va contar el que havia trobat a la platja. Es va ordenar publicar un ban per a informar tota la vila i animar tot el poble a anar en romeria a la trobada d'esta marededeu que havia vingut per la mar.

Sense dubtar ni un moment, multitud de persones van emprendre la marxa cap a la platja, desitjosos de comprovar este prodigi que el guardacostes els descrivia. Tanmateix, en arribar, van trobar a la platja nombrosos veïns de les ciutats d'Alacant i Oriola, que també havien acudit amb la intenció d'emportar-se-la amb ells.

-És nostra! No veieu el que posa en l'arca? "Soc per a Elx", està ben clar —deien uns.

-Ni parlar-ne! Nosaltres hem arribat abans —deien els altres.

Després de molt discutir i sense que ningú afluixara la corda, es va buscar una solució que acontentara a tots: van col·locar l'arca sobre una carreta de bous als quals van tancar els ulls amb la intenció que fora el seu instint qui decidira cap a on havia d'anar la imatge de la Mare de Déu. Ella sabia guiar-los cap al poble triat. I així ho van fer. Van col·locar la carreta amb els bous en una cruïlla de camins i els bous van prendre el d'Elx i no van cessar el seu viatge fins a arribar a l'ermita de Sant Sebastià, situada al carrer Major de la Vila.

Allí es va construir un bell altar adornat amb flors perquè el poble il·licità poguera acudir per a venerar la seua patrona. I, des d'aleshores, cada agost se celebra el Misteri i es representa l'assumpció i la coronació de Maria segons es descrivia en aquella consuetud que portava l'arca.

Acabes de llegir la història de com va arribar per la mar la imatge de la Patrona acompanyada de la consuetada del Misteri. Dibuixa en estes 6 vinyetes el resum d'eixa història, representant els moments que s'indiquen en cada vinyeta:

Arribada de l'arca a la platja

Cantó l'obri

Torna a Elx al galop

Avisa la vila i es fa un ban

El poble va en romeria al
Tamarit

La Mare de Déu guia
els bous cap a Elx

2

Troba en esta sopa de lletres les següents paraules:

L S B N M A R C Z B
S L T Z Q Q C O U B
P A E A F N A N C R
N C P G N M N S F C
T A A H E T T U L M
R R T P E N O E Q Q
K R R J H Z D T K Y
R O O C C A V A L L
N H N R A P O L A G
C O A A J T A L P R

CANTÓ
CARRO
CAVALL
CONSUETA
GALOPAR
LLEGENDA
MAR
PATRONA
PLATJA

3

MOTS
ENCREUATS

1- Viatge o peregrinació, especialment la que es fa per devoció a un santuari.

2- Persona que governava la ciutat i administrava justícia en nom del Rei.

3- Antic Ajuntament. Grup de persones que governava la vila.

4- Caixa, comunament de fusta.

5- Comunicat públic que fan les autoritats. Originàriament, de manera oral.

6- Platja en què Cantó va veure arribar l'arca per la mar.

7- Animals que tiraven el carro que va portar l'arca de la marededeu fins a Elx.

8- Mare de Déu que es representa en la imatge que va vindre per la mar.

9- Vara que serveix per a recolzar-se quan es camina. Se sol usar en les romeries i peregrinacions.

Intenta resoldre estos puzles en línea. Pots canviar el nombre de peces per a variar el nivell de dificultat.

<https://www.jigsawplanet.com/VenidadelaVirgendeElche>

La llegenda de la Vinguda de la Mare de Déu ha donat lloc a les festes que dediquem a la Mare de Déu de l'Assumpció tots els anys els dies 28 i 29 de desembre. Per a celebrar la troballa de Cantó, cada 28 de desembre s'organitza una romeria des de la platja del Tamarit fins a Elx.

Busca en alguna aplicació d'Internet (com Google Maps), quant es tarda a anar caminant des de la platja del Tamarit fins a l'hort de les Portes Encarnades. Creus que podries aguantar tot este trajecte caminant? A mitjan camí, es fa una parada per a esmorzar coca i reposar forces, la popular *paraeta*.

T'AGRADARIA PARTICIPAR EN LA ROMERIA?

És molt fàcil, pots fer-ho amb la teua família o amb la teua classe. Hauràs de matinar molt i alçar-te del llit abans que isca el sol, però val la pena veure com es fa de dia a la platja i participar d'esta tradició. Ixen autobusos gratuïts des de diferents punts de la ciutat. Pots informar-te en la pàgina web de la Societat Vinguda de la Mare de Déu

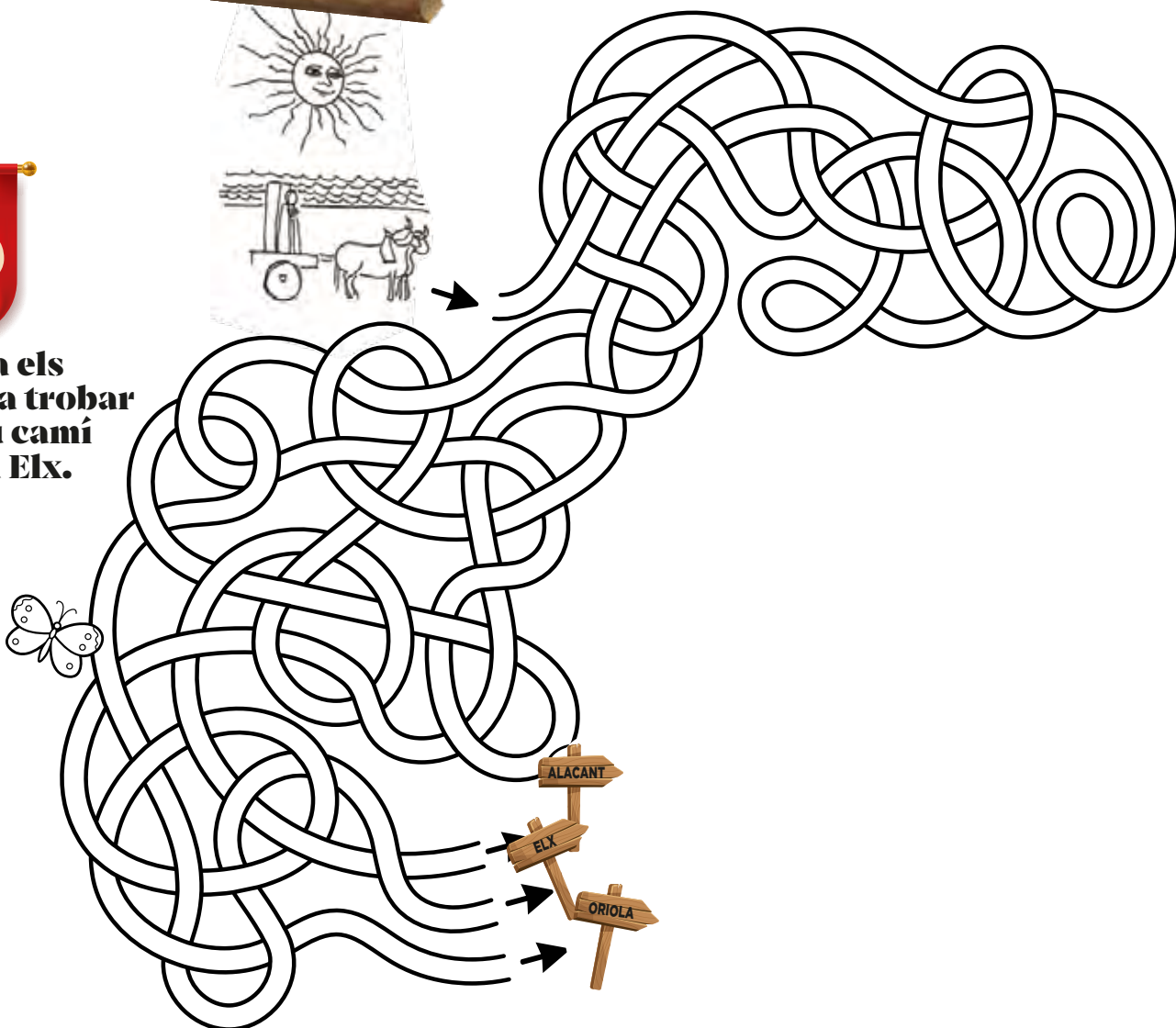
www.venidadeleavirgen.com

SABIES QUE...?

La Societat Vinguda de la Mare de Déu va ser fundada en 1865 per a commemorar cada any la vinguda per la mar de la nostra patrona, el desembre de 1370. Des d'aleshores, organitza estes festes cada 28 i 29 de desembre per a conservar esta tradició. A més, promou activitats de difusió com la visita de Cantó a les escoles o els seus certàmens de fotografia i cartells. Pots participar en el concurs de cartell en la modalitat infantil o juvenil.

Ajuda els bous a trobar el seu camí fins a Elx.

Busca les 5 diferències entre estes dues imatges

Esta romeria arriba a l'hort de les Portes Encarnades. Des d'allí, a les 15.00 hores, es dispara una forta bombà i ix Cantó al galop per a anunciar al Consell l'arribada de l'arca. Quan Cantó arriba a l'Ajuntament i fa el seu anunci, un herald llig un ban perquè tothom sàpiga el que ha passat.

Ací tens el ban que es llig a la plaça de Baix (la plaça de l'Ajuntament), però és molt antic i algunes paraules s'han esborrat. Per a poder llegir-lo en classe com si fores un herald, primer hauràs d'emplenar els buits amb les paraules que hi falten:

Elx
Cantó
tresor
entusiasme

El Justícia de la present
Vila d'_____ fa saber a este
respectable públic com en
este moment s'ha aparegut
a la vora de la mar, prop
del port i la torre del
Pinet, una caixa que diu:
"Soc per a Elx!"
Esta notícia plena de goig
ha sigut rebuda per
Francesc _____, atalaia
del dit Pinet.
Correguem plens d'alegria
tot el poble per a traure el
_____ trobat amb tota
l'esplendor que es mereix.
Regne l' _____!

Després de llegir el ban, una comitiva ix de l'Ajuntament fins a la casa de les Portes Encarnades per a anar a recollir la marededeu. En este camí, Cantó convida la gent a unir-se a ells cridant

**A la platja,
il·licitans!
Visca la Mare
de Déu!**

Des de l'hort, ixen amb la marededeu en processó fins a arribar a la basílica de Santa Maria. En el camí, es para tant a l'església de Sant Joan del Raval com en l'ermita de Sant Sebastià, on és rebuda amb salves. Finalment, a la basílica de Santa Maria se li dona la benvinguda cantant l'himne de la Vinguda de la Mare de Déu.

Per a conèixer millor estes festes, pots veure el documental “Regne l’entusiasme!”. Et recomanem que mires els minuts del 9 a l’11 per a escoltar la lectura del ban i veure la processó amb la música tradicional que l’acompanya.

https://www.youtube.com/watch?v=JGaKZZX_dXA

Busca un mapa d'Elx i localitza:

- 1-La plaça de Baix (on està l'Ajuntament)
- 2-Casa de l'hort de les Portes Encarnades
- 3-La basílica de Santa Maria
- 4-Torre de Ressemblanc (o Torreta)
- 5-Ermita de Sant Sebastià
- 6-Església de Sant Joan

SABIES QUE...?

L'ermita de Sant Sebastià és el lloc on va estar la imatge de la Mare de Déu en un primer moment, abans de ser traslladada a l'altar major de Santa Maria, on la podem veure hui dia. Per això, la imatge para a la seua porta i se li ret homenatge. Es diu que, quan van fer este trasllat, la marededeu miraculosament es va tornar ella sola fins a dues ocasions a la seua capella de l'ermita. Finalment, el poble li va resar perquè es quedara en el cambril que li havien preparat a Santa Maria i esta així ho va fer.

L'església de Sant Joan és la primera parròquia que rep la marededeu en el seu camí a Santa Maria. Per això, la romeria també para a la seua porta.

10

Quan participes en la romeria, l'entrada a Elx es fa per la Torreta o Torre de Ressemblanc. Esta torre formava part de la xarxa d'edificacions que es van construir en el segle XV per a alertar la ciutat sobre possibles atacs de pirates. També hi havia una d'aquelles torres a la platja del Pinet, on Cantó vigilava la costa i en altres punts del camí i de la nostra ciutat. De la torre del Pinet queden poques restes, no obstant això, la de Ressemblanc i la dels Vaillos es conserven bastant bé hui dia.

Investiga un poc més sobre eixa mena de construccions.

- Cerca una fotografia d'una d'elles i pega-la en el teu quadern.
- Se li dona algun ús a la torre hui dia?
  - Es pot visitar?
- En algunes d'aquelles torres es pot apreciar l'escut de famílies nobles. Eixos escuts solien representar elements importants per a la història d'eixa família. Disseny a l'escut de la teua família. Tria quins colors i quin objecte o animal us representaria. Pots afegir-hi també un lema que us descriga

FESTA DE LA VINGUDA DE LA MARE DE DÉU

29 de desembre

L'ENDEMÀ, EL 29 DE DESEMBRE, SE CELEBRA LA FESTIVITAT DE LA VINGUDA DE LA MARE DE DÉU. PER AIXÒ, ES FA UNA GRAN PROCESSÓ EN LA QUAL PARTICIPEN ELS PERSONATGES HISTÒRICS (EL JUSTÍCIA I ELS MEMBRES DEL CONSELL, UNS MARINERS PORTANT L'ARCA, ELS HERALDS DEL BAN) I TAMBÉ LES COMISSIONS DE FESTES DELS BARRIS, DANSES, NANOS I GEGANTS, LES AUTORITATS DE LA CIUTAT, AUTORITATS RELIGIOSES, REPRESENTANTS DE LA SOCIETAT VINGUDA DE LA MARE DE DÉU I EL TRON DE LA MARE DE DÉU DE L'ASSUMPCIÓ ENVOLTAT DE XIQUETS I XIQUETES VESTITS D'ANGELETS.

11

Qui és qui en la processó? Relaciona cada imatge amb el seu nom:

Heralds, Consell (antic Ajuntament), Comissions de festes, Nanos, Francesc Cantó, Gegants, Mariners portant l'arca, Danses, Tron dels angelets.

12

Busca 5 diferències entre estes dues imatges del tron dels àngels:

13

Busca en esta sopa de lletres les següents paraules:

- PROCESSÓ
- ROMERIA
- TABALET
- ARCA
- DANSA
- CARAMELS
- ERMITA
- TORRETA
- AJUNTAMENT

14

Uneix amb fletxes:

Apareix en la processó del 29 de desembre

Persona que llig el ban comunicant a tota la ciutat l'arribada de l'arca

Casa on va la comitiva de les autoritats a recollir la Verge el dia 28 de desembre

Figura amb un gran cap de cartó que sol acompanyar els "gegants" en les festes populars

Instruments de vent i percussió que s'usen en la música tradicional valenciana

15

Amb tot el que ja saps sobre les festes de la Vinguda de la Verge, ordena les següents imatges:

El poble va en romeria des de la platja del Tamarit fins a la casa de les Portes Encarnades

Processó amb la Verge de l'Assumpció en un tron envoltada d'àngels

L'herald llig el ban

A les 15.00 h, Cantó fa la seua carrera cap a la plaça de Baix

Cantó veu arribar l'arca

16

Quines d'estes afirmacions són verdaderes i quines falses? Corregeix les que siguen falses.

El Justícia de la vila d'Elx va trobar l'arca a la platja del Tamarit.

VERDADER **FALS**

L'arca contenia una imatge de la Verge i la consueta per a representar el Misteri.

VERDADER **FALS**

Quan Cantó va fer la troballa, va escriure un correu electrònic a l'Ajuntament.

VERDADER **FALS**

La romeria des de Santa Pola es fa el 29 de desembre de matí.

VERDADER **FALS**

Els nanos són els que lligen el ban a la plaça de l'Ajuntament.

VERDADER **FALS**

Cantó anima la gent a participar en la romeria amb el seu crit: "Regne l'entusiasme!"

VERDADER **FALS**

Quan la imatge de la Verge va arribar a Elx, va ser portada a la basílica de Santa Maria, on sempre s'ha pogut contemplar.

VERDADER **FALS**

MORENA, MORENA, LA QUE VA VINDRE PER LA MAR

LA LLEGENDA CONTA QUE EN L'ARCA, AL COSTAT DE LA IMATGE DE LA MARE DE DÉU DE L'ASSUMPCIÓ, VA APARÉIXER TAMBÉ LA CONSUETA DEL MISTERI. LA CONSUETA ÉS EL "GUIÓ" DEL MISTERI, UN LLIBRET EN EL QUAL APAREIX LA LLETRA QUE ES CANTA EN LA FESTA I LA SEUA MÚSICA, AIXÍ COM INDICACIONS PER A FER LA REPRESENTACIÓ. COM VEUS, TOTES DUES FESTES TENEN COM A PROTAGONISTA LA PATRONA DE LA CIUTAT: LA MARE DE DÉU DE L'ASSUMPCIÓ. PER AIXÒ, LA NOSTRA CIUTAT "A L'ESTIU MIRA AL CEL I AL DESEMBRE MIRA A LA MAR".

INVESTIGA:

-Si la Vinguda de la Mare de Déu se celebra els dies 28 i 29 de desembre, quins dies d'agost se celebra el Misteri?

-En quin lloc es vestien tradicionalment els cantors del Misteri i alberga actualment el Museu de la Festa?

-En quins llocs de la nostra ciutat podem veure representacions de la Mare de Déu de l'Assumpció? Busca fotografies d'estes representacions i apega-les en el teu quadern.

-I de Cantó, hi ha alguna escultura o pintura als carrers d'Elx?

-En 1666, Nicolau Caro, un noble de la nostra ciutat, va deixar tota la seua herència a la Mare de Déu de l'Assumpció, de manera que va heretar cases, finques i horts. Alguns d'estos encara existeixen.

Saps quin cèntric parc de la nostra ciutat és propietat de la Mare de Déu de l'Assumpció? Et donem una pista: té un estany amb ànecs i un colomer amb el monograma de la Mare de Déu.

Un monograma és un dibuix o figura fet amb les inicials del nom d'una persona o una institució, que s'usa com a abreviatura, símbol o emblema. Completa la meitat del monograma que hi falta, tenint en compte que és un dibuix simètric.

ELS MIRACLES

més de la llegenda de la seua vinguda per la mar, a la Mare de Déu de l'Assumpció se li atribueixen molts miracles. El més antic d'estos apareix en les Cantigues d'Alfons X, el Savi (a finals del segle XIII). En la Cantiga 133 es narra la història d'una xiqueta d'Elx que va anar a beure aigua en una séquia i, per accident, hi va caure i es va ofegar. Els seus pares, molt devots de la Mare de Déu, la van portar davant el seu altar i li van fer una missa per a enterrar-la. Per a sorpresa de tots els que eren allí, la xiqueta es va alçar i va exclamar que estava viva gràcies a la Mare de Déu.

Resurrecció d'una xiqueta ofegada (Cantiga 133)

Curació d'un soldat ferit per una fletxa (Cantiga 126)

Este i molts altres miracles atribuïts a la Mare de Déu de l'Assumpció d'Elx han sigut recopilats per Joan Castaño. S'hi relata com persones malaltes són curades per la patrona o com la Mare de Déu ajuda el poble en els anys de la pesta. No sols a persones d'Elx, sinó també dels pobles del voltant.

Per exemple, un veí d'Asp va patir un gran esglai que el va deixar mut. La seua dona, que era d'Elx, li va recomanar que s'encomanara a la Mare de Déu de l'Assumpció, així que ell va decidir vindre a Elx el dia 15 d'agost (dia de l'Assumpció) a veure el Misteri. En el moment de la coronació de Maria, li va resar perquè li retornara la parla i, miraculosament, la gent que l'envoltava va poder sentir-lo resar en veu alta i clara. Des d'aquell moment, l'home es va recuperar i va contar a tots els seus veïns este gran prodigi.

Tradicionalment, també es conta que un dia va anar el sagristà de Santa Maria a obrir el cambril de la Mare de Déu i que no va poder fer-ho. Va cridar altres sacerdots perquè provaren amb altres claus i tampoc van aconseguir obrir-lo. Preocupats per si la marededeu havia sigut robada i els lladres havien desbaratat el pany, cada vegada més nerviosos, van manar cridar un manyà. No obstant això, abans que arribara, el sagristà va tornar a passar pel cambril i, per a la seua sorpresa, el va trobar entreobert. La marededeu seguia allí i no semblava que hi faltara res. Però, mirant amb atenció, van descobrir uns grans d'arena als peus de la imatge. No sols allí, sinó que l'arena venia des de la Porta Major de Santa Maria. Es diu que feia dies que els mariners de Santa Pola no podien eixir a pescar perquè hi havia un gran temporal i que des de l'incident del cambril la mar estava en calma com una bassa d'oli. Així que tots van pensar que la Mare de Déu havia anat a ajudar-los amb la tempestat perquè pogueren tornar a pescar.

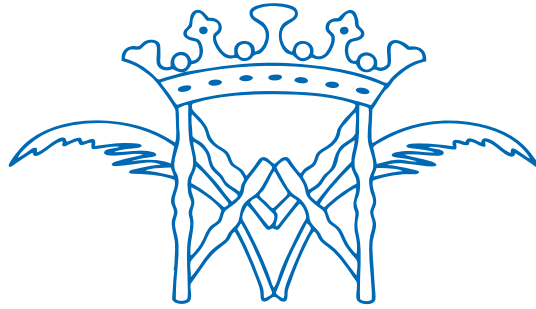

Gravat d'un accident en la Festa de 1840
(Arxiu Històric Municipal d'Elx)

Quin d'eixos miracles t'ha agradat més? Et convidem que faces com el rei Alfons X. Tria una d'estes històries i il·lustra-la en vinyetes. Pots acompanyar cada vinyeta d'una frase o una breu descripció.

SOCIEDAD VENIDA DE LA VIRGEN

Ajuntament d'Elx

 grupoantón

